Hz. Muhammed Devri Olayları

Doğumu: 571

Peygamberlik : 610

Vefatı: 632

Bedir Savaşı (624)	Uhud Savaşı (625)	Hendek Savaşı (627)	Hudeybiye Antlaşması (628)	Hayber' in fethi (629)	Mute seferi (629)	Mekke' nin fethi (630)	Huneyn Savaşı ve Taif seferi (631)	Tebük seferi (631)	Veda Hacı, Veda Hutbesi ve Vefatı
Bu savaş Müslü-manların ilk zaferidir. Cesaretlerini ve kendilerine güvenlerini artırmıştır.	Müslü-manlar ilk yenilgile-rini almışlar-dır. Peygamber imizin amcası Hz. Hamza bu savaşta şehit düşmüştür.	Bu savaş Mekkeliler in son kez Medine' ye gelişleridir . Bundan sonra Müslü-manlar Mekke üzerine gide-ceklerdir.	Mekkeliler Müslüman -ları siyasi bir güç olarak tanımışlar-dır.	Şam ticaret yolu güven altına alınmıştır.	Bizans kuvvetler iyle yapılan ilk savaştır.	Müslü-manlar ekonomi k olarak güçlendil er. Çünkü ticaretle uğraşıyor du. Pek çok Mekkeli İslamiyet' i kabul etti.	Başlangıçt a bir panik yaşandıysa da düşman yenilgiye uğratıldı. Taif şehri kuşatıldıys a da alınamadı. Daha sonra Taifliler kendilik-lerinden şehri teslim ettiler.	Seferin en önemli sonucu çevredeki bazı kabilelerin İslamiyeti kabul etmeleridir .	Hz.Muham-med Medine'ye dönüşünde n kısa bir süre sonra rahatsızlan-ması sonucu 8 Haziran 632 tarihinde vefat etti (12 Re-biülevvel).

Bu hu ile **ham müteahhit** olgunlaşır.

Hz. Ebubekir Devri

(632-634)

Dinden dönenler ve zekat vermeyenlerle mücadele

Yalancı peygamberlerle mücadele

Suriye ve Irak'ta fetih hareketlerinin başlaması- Bizans'la Yermük Savaşı (Bazı kaynaklarda Ecnadeyn denilse de daha çok kabul edilen Yemuktür.)

Kur'an-ı Kerim'in kitap haline getirilmesi (mushaf)

Hz. Ebubekir Devri İslamiyet'in dağılmasının önlendiği ve derlenip toparlandığı bir dönem olmuştur.

Hz.Ömer Devri (634-644)

Irak ve İran'ın fethi

Köprü ve Kadisiye Savaşı

İslam ordusu İran ordusuna Köprü Savaşı diye bilinen savaşta yenildi. Kadisiye Savaşı ile Sasani ordusu yenilgiye uğratılarak Irak ele geçirilmiştir.

Celula ve Nihavent Savaşı

Bu savaşta Sasani ordusu yenilgiye uğratıldı, Sasani Devleti yıkıldı ve İran Müslümanların eline geçti. Böylece Türklerle Müslüman Araplar komşu oldular.

Suriye'nin fethi

Ecnadeyn Savaşı

Bu savaşla Bizans ordusu yenilgiye uğratılmış, Kudüs dahil Suriye kapıları Müslümanlara açılmıştır.

Mısır'ın fethi

Yeni Kurumların Oluşturulması

Adalet-Valilik

İlk divan-İlk hazine

Hz.Ömer dönemi büyük fetihlerin yapıldığı devletin teşkilatlandığı dönem olmuştur. Hz. Ömer zamanında Hicret (622) başlangıç kabul edilerek ilk hicri takvim düzenlenmiştir.

Hz. Osman Devri'nde yazılan Kur'an-ı Kerim

Hz. Osman Dönemi (644-656)

Kafkasya'nın fethi ve Hazarlarla mücadele

Horasan'ın fethi

Toroslara kadar Anadolu'nun fethi

Tunus ve Libya'nın fethi

İlk deniz savaşı ve Kıbrıs'ın fethi

Kur'an-ı Kerim'in çoğaltılması

Satü's Savari Deniz Savaşı- Bizans yenilgiye uğratılmıştır.

Tunus ele geçirilmiştir. Bundan sonra Kuzey Afrika'da yoğun olarak yaşayan Berberiler arasında İslam hızla yayılmıştır

Hz.Ali Dönemi (656-661)

Cemel Vak'ası

Kufe yakınlarında yapılan savaşı Hz. Aişe kaybetti. Hz. Talha ve Zübeyr şehit oldu. Bu olaya Cemel vakası denir.

Sıffın Savaşı ve Hakem Olayı

Hz. Muaviye, Hz.Ali'nin halifeliğini tanımadı. Bu sebeple aralarında Sıffın Savaşı meydana geldi.Bu savaştan bir sonuç alınamaması üzerine Hakem vasıtasıyla iş çözümlenmeye çalışıldı. Bu işte hile ortaya çıktığı için sonuç alınamadı. Bu durum İslam da ilk ayrılıkların ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Hz.Ali yanında olanların bir kısmı hakemlik konusuna karşı oldukları için O'ndan ayrıldılar. Bunlara Hariciler, Hz.Ali'nin yanında olanlara Şiiler, Hz. Muaviye taraftarlarına da Emeviler adı verilmiştir.

Hz.Ali dönemi iç karışıklıklar içerisinde geçtiği için fetih yapılamamıştır.

EMEVİLER (661-750)

Halifelik saltanat halini almıştır.

-İstanbul kuşatıldı.(669,674-680,716)

-Kerbela olayı.Peygamberimizin torunu,Hz.Ali'nin oğlu Hz.Hüseyin'in halife I.Yezit tarafından şehit edilmesi (10 Muharrem 680) **Bu olay İslamdaki ayrılıkları daha da belirginleştirmiştir.**

Kuzey Afrika fethedildi.

-İlk para basıldı.

-Arapça resmi dil haline getirildi.

Kilikya'ya kadar fetihler yapıldı.

Berberilerin isyanı bastırıldı.

-İspanya fethedildi. Tarık bin Ziyad tarafından Kadiks Savaşı'nda yenerek Vizigotlardan almıştır. **Böylece Avrupa'ya ayak basılmıştır.**

- Bizansla Savaşlar. Konya'ya kadar ilerlenmiştir.-Türkistan'ın bazı bölgelerinin Kuteybe bin Müslim tarafından fethi.

-Hindistan'ın bazı bölgelerinin Muhammed bin Kasım tarafından fethi.

-Cürcan ve Taberistan'ın fethi

–Puvatya Savaşı. **Franklarla yapılan bu savaşta mağlup olunmuş ve Müslümanların batıdaki sınırlarını belirlemiştir. Bu sınır Pirene dağlarıdır.**

Emevilerin Yıkılış Sebepleri

En önemli sebebi ırkçı bir politika izlemeleri.Arapları Müslüman olan diğer milletlerden üstün görmeleri. Devletin tabii sınırlara ulaşması ve fetihlerin durması. Ekonominin buna bağlı olarak bozulması. Şiilerin çalışmaları. Abbasoğullarının çalışmaları.

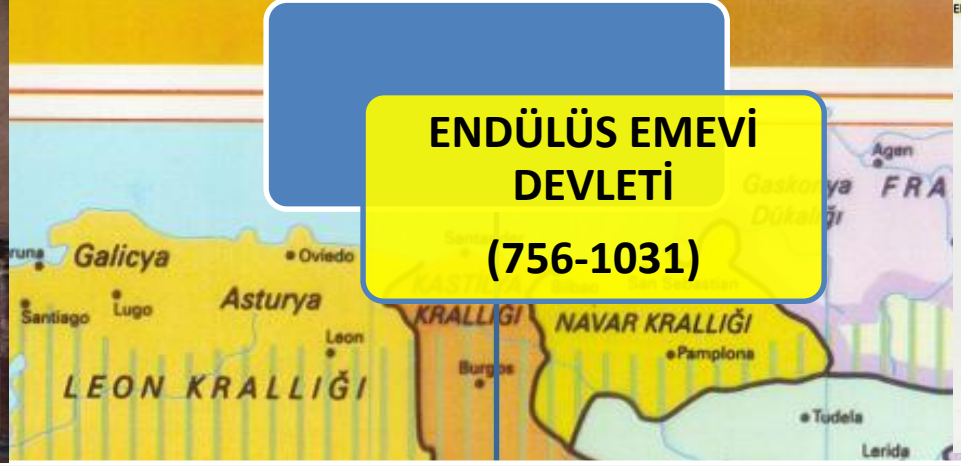

ENDÜLÜS EMEVİ DEVLETİ

(756-1031)

Emeviler,Abbasiler tarafından yıkılınca Emevilere karşı çok kan dökülmüştür. Emevi ailesinden Abdurrahman adındaki kişi kaçarak İspanya'ya geçmiş ve orada Endülüs Emevi Devletini kurmuştur. Merkezleri Kurtuba idi. III.Abdurrahman zamanında halifelik unvanı da kullanıldı. **Endülüs Emevilerinin en önemli rolü İslam Medeniyetini batıya taşımalarıdır.** Kurtuba ve Toledo şehirleri önemli bilim merkezleriydi.

1031 yılında Endülüs Emevi Devleti yıkılınca pek çok küçük devletçik ortaya çıktı. Bu devletler İspanyollar tarafından yıkıldılar.En son Beni Ahmer Devleti İspanyollar tarafından yıkıldı (1492).**O sırada Cem Sultan batılıların elinde olduğu için Osmanlı Devleti yeterli yardımı yapamadı.**

BENİ AHMER (GIRNATA) DEVLETİ (1232-1492

Endülüs Emevî Devleti yıkıldıktan sonra Endülüs'de 1232'de başkenti Gırnata olan Ben-i Ahmer devleti kuruldu. Bu devlet de Endülüs Emevileri gibi ilim, fen alanında çok ileri gitmiş, devrin en yüksek ilim merkezleri olan şehirler kurmuştur. Bunlardan en önemlisi olan Gırnata şehri El Hamra Sarayı'nda devrinin en büyük kütüphânesini kurmuştur. Bu devlet uzun zaman Hristiyan istilâsına karşı durabilmiş ise de katolik Argonya kralı Ferdinand ile Kastilya kraliçesi İzeballa evlenerek Müslümanlara karşı güç birliği yaptılar. Bunlara karşı koyamayan Endülüs Ben-i Ahmer devletinin son hükümdarı Abdullah-is-Sağîr, Osmanlı hükümdarı II.Bayezid'den yardım istemiş ise de II.Bayezid, Cem Sultan meselesi ve yeterli donanması olmaması sebebiyle bu ülkeye yardım edemedi. Abdullah-is-Sağîr Hristiyan krallarla bir anlaşma yaparak teslim oldu. Akdedilen muâhede ve teslim şartlarına göre Müslümanlara fena muamele edilmeyecek idi. Ancak bu şartlara iki hafta uyuldu. Daha sonra Müslümanlara yapılmadık ezâ ve cefâ kalmadı.

ABBASİLER
(750-1258)

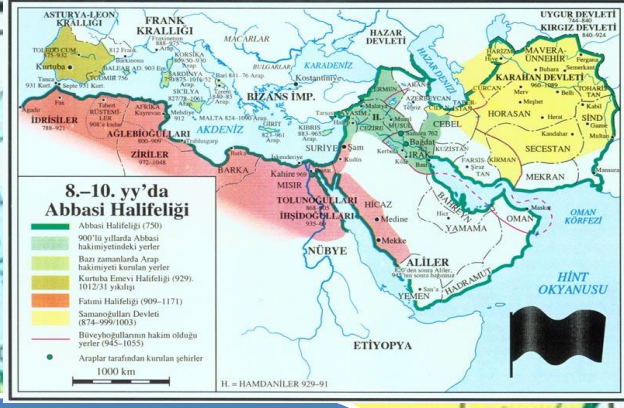

Emevi Hanedanını yıkarak devletlerini kurdular. Abbasiler Devri fetih-lerden daha çok bir bilim ve kültür devri olmuştur. Bilhassa tercüme faaliyetlerine önem verilmiş,Yunan, Hint,İran eserleri Arapça'ya çevril-miştir. Bu amaçla El-Me'mun tarafından Beytü'l Hikme (Hikmet Evi) açılmıştır.

ÖNEMLİ OLAYLAR

Talas Savaşı: Çinlilerle yapılan bu savaşta Türkler Müslüman Arapların yanında yer almışlardır.(Abbasi Devleti'nin kuruluşunda en önemli pay Türklere aittir.)

Bağdat şehri kuruldu (762).

Bizans vergiye bağlandı.

Ağlebiler, İhşidler, Tolunoğulları, İdrisoğulları gibi ayrı devletler kuruldu. Bilim ve teknikte ilerlemeler kaydedildi. Irak bölgesinin önemi arttı. Türkler önemli görevlere getirildiler.

İlkçağ Roma ve Yunan klasikleri Arapça'ya tercüme edildi.İslam tarihinde ilk medreseler,vezirlik ve geniş anlamda divan teşkilatı bu dönemde oluşturuldu.

İslam Kültür ve Medeniyeti

1-Devlet Yönetimi

Hz.Muhammed siyasi ,askeri, adli ve idari yetkileri kendinde toplamıştır.Dört Halife Devrinde halifeler seçimle iş başına geldiler. Emevilerle birlikte halifelik saltanat halini aldı. Hem din, hem devlet başkanı idiler. Halifelik alametleri; hırka,hutbe, mühür, sikke,asa ve tıraz idi.Hz.Ömer döneminde sınırlar genişleyince yeni müesseselere ihtiyaç duyuldu.Önemli merkezlere valiler atandı. Adalet işlerini görmek amacıyla kadılar atandı.Hazine oluşturuldu (Bey-tü'l Mal). Divanü'l Cünd (Ordu Divanı) kuruldu.

Emeviler Devrinde merkez teşkilatı genişlemiştir.Yeni görevler ihdas edilmiştir. Posta teşkilatı kurulmuştur.

Abbasiler Devri'nde vezirlik önemli bir görev haline geldi.

2-Din ve İnanış

Toplumun büyük çoğunluğu Müslümandı.İslamiyetin kaynağı Kur'an-ı Kerim ve sünnetti. Daha sonra icma ve kıyas ortaya çıktı.Gayrimüslimlerden ehl-i kitap olanlar zimmet hukuku çerçevesin-de inanışlarını sürdürmüşlerdir.

İslam Kültür ve Medeniyeti

3-Sosyal ve İktisadi Hayat

Emeviler döneminde halk dört sınıfa ayrılmıştı: **1-Arap asıllılar 2-Mevali (Arap olmayan müslümanlar) 3-Zimmiler 4-Köleler**

Abbasiler Devri'nde Arap asıllı Müslümanlarla, Arap asıllı olmayan Müslümanlar eşit hale gelmişlerdir.İslam Devleti'nde iktisadi hayat ticaret,sanayi,tarım ve hayvancılığa dayanıyordu. İslamiyetten önce de ticarete alışık olan Araplar,sınırlar genişleyince daha üyük çaplı ve daha uzak bölgelerle yapılmaya başladı. Müslüman tüccarlar Çin'e kadar uzandılar. Özellikle üzerinde durulmaya değer bir gelişme de Çin' den Semerkant'a getirilen kağıt imali idi.Bağdat'a,oradan Mısır'a uzanan kağıt üretimi İspanya üzerinden Avrupa'ya geçmiştir.Sulamanın mümkün olduğu büyük nehirler çevresinde de tarım çok gelişmişti.

İslam Devleti'nin önemli gelir kaynakları şunlardır: **Zekat,ganimet,harac,cizye,öşür,gümrük gelirleri,tuzla , maden,otlak vergileri.**

İslam Devleti'nde ilk para 694 yılında basılmıştır.(I.Abdülmelik)

İslam Kültür ve Medeniyeti

4-Yazı,Dil ve Edebiyat

İslamdan sonra da şiir ve belagat önemini devam etti.Sadece konuları değişmiştir.İslami ağırlıklı bir şiir ve belagat örnekleri verilmiştir. Belagat alanında da Peygamberimiz en önde gelen kişi idi.Bu dönemde Peygamberimizin hayatını anlatan siyer ve savaşlarını anlatan megazi ö-nemli eserlerdir.I.Abdülmelik zamanında Arapça resmi dil haline gelmiştir.İslamiyeti kabul eden Arap olmayan milletler de dinlerinin mukaddes kitabını okuyabilmek için Arap alfabesini öğrenmeye başladılar. Böylece Arap alfabesi ve Arapça milletlerarası bir boyut kazandı. Zamanla Arapça bilim dili haline geldi.

İslam Kültür ve Medeniyeti

5-Bilim ve Sanat

Müslümanlar sınırları genişledikçe yeni kültür ve medeniyetlerle komşu oldular. Bu çevre medeniyetlerden yararlanarak bilimde büyük gelişmeler meydana geldi. Bu araştırma ve merak duygusunun oluşmasında Kur'an-ı Kerim'deki tefekkürü ve araştırmayı isteyen ayet-i kerimelerin de büyük payı vardır. El-Me'mun döneminde kurulan Bey-tü'l Hikme'nin Eski Yunan ve Roma eserlerini tercüme etmesi,etkili olmuştur. Bunun sonunda tıp, matematik,kimya, fizik, biyoloji, tarih,coğrafya,ilahiyat alanlarında pekçok bilim adamı yetişmiştir.

İslam Devletlerinde mimari ,Emeviler Devri'nde Bizans'la yarışacak düzeye gelmiştir. Abbasiler Devri' nde de güzel sanatlarda gelişmeler devam etti. Binaların iç süslemesinde hat sanatından ve arabeskten yararlanılmıştı.

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

TOLUNOĞULLARI (868-905) VE İHŞİDLER (935-969)

Mısır ve Suriye'de Abbasilerden ayrılarak kurulmuşlardır.

Halkı Arap , kurucuları ve asker Türklerden oluşuyordu.

İlk kurulan devleti Abbasiler, diğerini ise Fatımiler yıkmıştır.

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

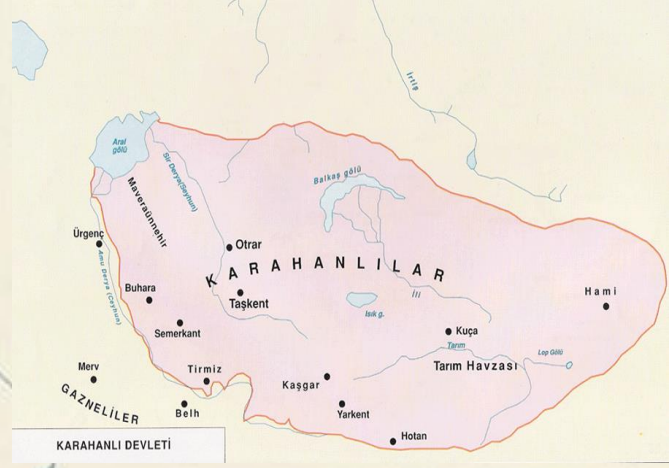

KARAHANLILAR
(840-1212)

İlk Müslüman Türk devletidir. Kurucusu Bilge Kül Kadir Han'dır.İlk Müslüman hükümdarı Satuk Buğra Han'dır.999 tarihinde Gaznelilerle birlikte Samanoğulları devletine son verdiler. Maveraünnehir bölgesini ele geçirdiler. Doğu ve Batı Karahanlılar olmak üzere ikiye ayrıldı. Doğu Karahanlıları Karahıtaylılar, Batı Karahanlıları Harezmşahlar yıktılar.

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

GAZNELİLER

Samanoğulları Devleti'nin Horasan valisi Alp Tigin tarafından kurulmuştur.Sultan Mahmut Hindistan'a 17 sefer yaparak, İslamiyet'in bu bölgelerde yayılmasını sağlamış ve bu-günkü Pakistan Devleti'nin temellerini atmıştır. Sultan Mesut Selçuklularla yaptığı Dandanakan Meydan Muharebesi'ni kaybetmiş ve devlet yıkılma sürecine girmiştir. Devlet Gurlular tarafından yıkılmıştır (1187).

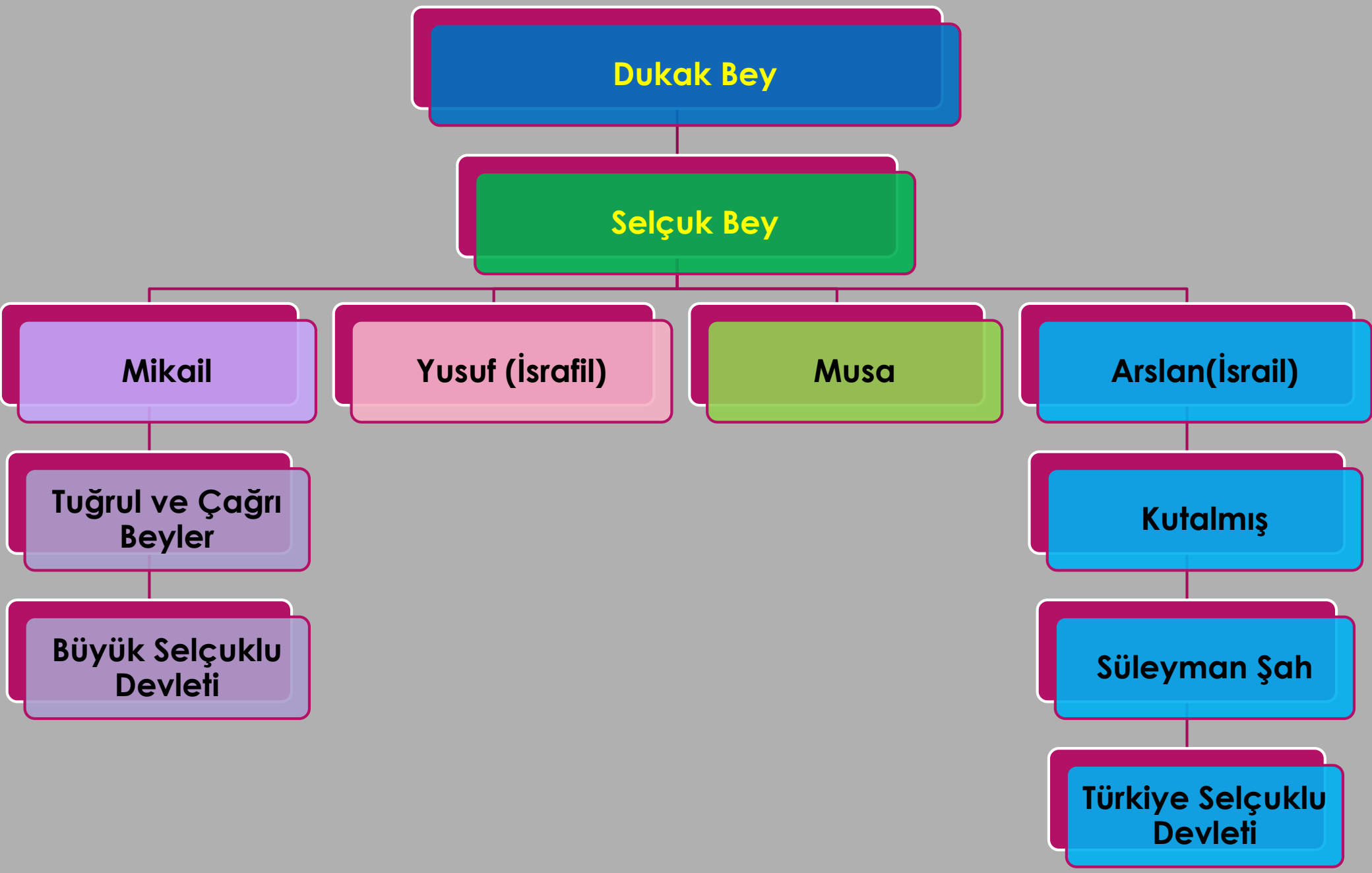
Dukak Bey
Selçuk Bey
Mikail
Yusuf (İsrafil)
Musa
Arslan(İsrail)
Tuğrul ve Çağrı Beyler
Büyük Selçuklu Devleti
Kutalmış
Süleyman Şah
Türkiye Selçuklu Devleti

İLK TÜR İSLAM DEVLETLERİ

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ (1038-1157)

KURULUŞU

Oğuz Yabgu Devleti'nden ayrılarak Cent şehrine gelerek İslamiyet'i kabul eden Selçuk Beyden ismini almıştır.Horasan bölgesine yerleşmeye çalış-tıkları için Gazne hükümdarı Mahmut Selçuk Beyin oğlu Arslan Yabgu'yu tutuklatarak hapsetmiştir. Tuğrul ve Çağrı beyler Dandanakan Muharebesi'nde Gaznelileri yenerek devletlerini kurmuşlardır.

TUĞRUL BEY (1038-1063)

Devletin ilk hükümdarıdır. Dandanakan Meydan Muharebesi'nde Gaznelileri yenerek devleti fiilen kurmuştur. Anadolu için ilk ciddi savaş olan Pasinler Savaşı'nda Bizans ordusu yenilgiye uğratılmıştır.1054 yılında Anadolu'ya sefer düzenleyerek bazı bölgeleri ele geçirmiştir.Bağdat'a iki sefer düzenleyerek Bağdat Abbasi Halifesi'ni Şii Büveyhoğullarının baskısından kurtarmıştır. Halifenin siyasi yetkilerini elinden almıştır. İbrahim Yınal ayaklanmasını bastırmıştır.A

ALPARSLAN (1063-1072)

1064 yılında çıktığı Anadolu ve Kafkasya seferinde Kars ve Ani kalelerini ele geçirdi. Ağabeyi Kavurt'un isyanını bastırdı. 1071 yılında Bizanslılarla yaptığı Malazgirt Savaşı'nı kazanmıştır. Bu savaştan sonra Anadolu'nun kapıları Türklere açıldı. seferlerine yol açtı. Anadolu' da ilk Türk devletleri kuruldu.Türkiye tarihi başladı.Anadolu Türkleş-meye başladı.Haçlı seferleri başlatılmıştır. Batı Karahanlılar üzerine yaptığı bir sefer sırasında şehit edildi.

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ

MELİKŞAH (1072-1092)

Amcası Kavurt isyanını bastırdı.Batınilerle mücadele etti. Suriye,Anadolu ve Yemen'e kadar olan yerleri fethetti. Anadolu tamamen bir Türk yurdu haline geldi. Bağdat Abbasi halifesini ziyaret etti. Öldüğünde sınırlar Orta Asya' dan Marmara ve Akdeniz kıyılarına ,Kafkaslardan ve Aral gölünden Hint Denizine ve Yemene kadar uzanıyordu.

FETRET DEVRİ (1092-1119)

1092-1119 yılları arasındaki Fetret Dönemi yaşanmıştır.

SENCER (1119-1157)

1141 yılında Karahıtaylılarla yaptığı Kat-van Savaşı'nda yenilmiş ve Maveraünnehir'i kaybetmiştir.1153 yılında Oğuzlarla yaptığı savaşı kaybetmiş ve esir düşmüştür. Esaretten kurtulduktan bir yıl sonra ölümüyle devlet sona ermiştir.

Cengiz Moğol Devleti
(1196-1227)
Altınorda Hanlığı
Zamanla Türkleşmiş ve İslamlaşmıştır.
Çağatay Hanlığı
Zamanla Türkleşmiş ve İslamlaşmıştır.
İlhanlı Devleti
Zamanla Türkleşmiş ve İslamlaşmıştır.
Kubilay Hanlığı
Moğol özelliğini korudu.

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİNDE KÜLTÜR VE MEDENİYET

DEVLET YÖNETİMİ

Türkler Müslüman olduktan sonra da devlet yönetimi ile ilgili geleneklerine devam ettiler. Devlet hanedan ailesinin ortak malı sayılıyordu.

Karahanlı Devleti kurulduğu coğrafya itibari ile Türk Devlet anlayışını aynen sürdüren bir devletti. Hükümdarlar da "kara" ünvanı kullanılıyordu. Sultan ünvanını ilk kullanan Türk Hükümdarı Gazneli Mahmut (Sultan Mahmut) olmuştur.

Devlet işleri Büyük Divan denilen yerde görüşülüp karara bağlanırdı. Divanın alt kademeleri vardı. Her alt kademede ayrı bir iş görülürdü. Ülkeler kolay yönetim için eyaletlere ayrılmıştı. Eyaletlerde melikler görev yapardı.Moğol hükümdarlarına "Kağan denirdi. Devlet işerinin görüşüldüğü ve karara bağlandığı yere de "Kurultay" adı verilirdi. Ordu komutanlarına ise "noyan" adı verilirdi.

NOT: Ülkenin hükümdar ailesinin ortak malı sayıldığı düşüncesi bütün Türk Devletlerinde kabul görmüş ortak bir düşünce idi. Bu anlayış taht kavgalarına ve Türk devletlerinin kısa sürede yıkılmalarına neden olmuştur.

Adliye; şer'î ve örfî kazâ olmak üzere ikiye ayrılırdı. Şer'î davalara kadılar bakardı. Örfî mahkemelerin başında, Emîr-i dâd denilen adalet emîri bulunurdu. Ordu içindeki anlaşmazlıklara "kadıasker“ (kazasker) bakardı.

SELÇUKLULARDA YARGI TEŞKİLATI

Şer'i hukuk

Kadılar yürütürdü. Kadıların sorumlusu Kadiü'l Kudat'tı.

Örfi hukuk

Emir-i Dad

Divan-ı mezalim

Siyasi davalara padişaha bağlı bu mahkeme bakardı.

TÜRK İSLAM DEVLETLERİNDE KÜLTÜR VE MEDENİYET

KARAHANLILAR	GAZNELİLER	SELÇUKLULAR
Divan-ı Ali Hükümet- Vezir	Divan-ı Vezaret Mali ve genel yönetim- Vezir	Divan-ı Saltanat Hükümet- Vezir
Divan-ı Tuğra Resmi Yazışmalar	Divan-ı Risalet Resmi yazışmalar	Divan-ı Tuğra
Divan-ı İstifa Mali	Divan-ı Vekalet Mali – Vekil-i Has	Divan-ı İstifa Müstevfi
Divan-ı İşraf Mali ve İdari Teftiş	Divan-ı İşraf İç haberleşme- Gizli Haber Alma	Divan-ı İşraf İdari ve mali teftiş
Divan-ı Arız Askeri Divan	Divan-ı Arız Askeri Divan	Divan-ı Arız Askeri Divan

KARAHANLILARDA ORDU

Saray Muhafızları
Saray ve hükümdarı korumak

Hassa Ordusu
Hükümdarın şahsına bağlı ücretli askerlerden meydana geldi.

Hanedan mensupları, valiler ve diğer devlet adamlarının kuvvetleri

Devlete bağlı Türk boylarının kuvvetleri

GAZNELİLERDE ORDU

Gulamlar

Görevleri saray ve hükümdarı korumak

Eyalet ve bağlı devletlerin kuvvetleri

Türkmenler

Ücretli ve gönüllü birlikler

Büyük Selçuklu Devleti'nde Ordu

Hassa Ordusunda, askerlik için ayrılan çocuklar belirli merkezlerde yetiştirilir, sultanlar Hassa Birliklerini burada yetişen askerler arasından seçerlerdi.

İkta Askerleri;

Tarihte ilk defa Hz.Ömer Döneminde uygulandı.

BU SİSTEMİN FAYDASI MASRAF YAPMADAN ASKER YETİŞTİRİLİRDİ AYRICA BULUNDUKLARI YERLERİN GÜVENLİĞİNİ DE KORUYORLARDI.

Gulamân-ı saray askerleri çeşitli milletlerden seçilirdi. Bunlar senede dört defa maaş alırlardı.

Gulam Sistemi ilk defa Gaznelilerde uygulanmıştır.

Eyalet askerleri; Şehzadelerin ve valilerin yönetimindeki askerlerdi.

Gönüllüler, Ücretliler

Türkmen birlikleri; Göçebe Türkmen boylarının savaş anında orduya katılmaları ile oluşan birliklerdi.

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİNDE KÜLTÜR VE MEDENİYET

ORDU

Türk Devletlerinde ordu sürekli olarak önemini korumuş bir kurumdu. Türk Devlet anlayışında ve Türk Milleti'nin kültüründe ordu kavramı her zaman için büyük önem taşımıştır.

İslam öncesinde olduğu gibi , İslam sonrası da Türk Devletleri 'nde ordu büyük önem taşımaya devam etti. Karahanlı Devleti'nde ordu çeşitli Türk boylarından oluşuyordu. (Karahanlı Devleti kuruluş itibari ile tamamen Türk özelliği taşıyan bir devlettir.) Gazneliler Devleti'nde ise durum biraz daha farklı idi. Gazneliler Devleti'nin kuruluş itibari ile çok milletli bir yapıya sahipti. Bu durum orduda da kendini göstermişti. Gazneli ordusu birçok milletten oluşuyordu. Büyük Selçuklu Devleti'nde Türk ordusu çok daha gelişmiş ve büyümüştür. Büyük Selçuklu ordusu altı ayrı bölümden oluşuyordu. Bunlar :

a. Gulaman-ı Saray : Çeşitli milletlerden toplanan kölelerin özel bir eğitimle saray için yetiştirilmesi ile oluşmuş askerlerdir.

b. Hassa Askerleri: Çeşitli Türk boylarından oluşan atlı askeri birliklerdir.

c. Melik ve Vali askerleri: Melikler ve valilerde savaş zamanı emrindeki askerlerle Sultan'ın ordusuna katılırdı.

d. Bağlı Devlet ve Beyliklerin Askerleri: Büyük Selçuklu Devleti'ne bağlı devlet ve beylikler de savaşa zamanı Büyük Selçuklu Devleti'ne asker verirlerdi. (Ermeni ve Gürcü krallıkları gibi)

e. Türkmenler : Göçebe olarak yaşayan Türkmenler savaş ortamına her an hazır bulunurlar ve gönüllü olarak Sultan'ın ordusuna katılırlardı.

f. Sipahiler : İkta (toprak sahibi)olanların, gelirlerinin bir bölümü ile beslemek zorunda oldukları askerleridir. Buna göre ülke toprakları vergi gelirlerine göre bölümlere ayrılırdı . bu bölümlere ' İkta' denirdi. Bu toprakları işleyen çiftçiler , devlete vermeleri gereken vergiyi "Sipahi"ye verirlerdi. Sipahi de gelirinin bir bölümü ile atlı asker yetiştirirdi. Bu sisteme Osmanlı Devleti döneminde "Tımar "adı verilmiştir.

NOT : "İkta " sistemi ilk defa Büyük Selçuklu Devleti Veziri olan " Nizamül- Mülk " tarafından uygulanmıştır.

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİNDE KÜLTÜR VE MEDENİYET

DİN VE İNANIŞ

Türkler İslam dinine girdikten sonra bu dinin liderliğini üstlenmişlerdi .İslam dinini geniş alanlara yaymak için fetih hareketlerine girişmişler ve Türkler sayesinde İslam dini çok geniş alanlara yayılmış ve bir dünya dini haline gelmiştir. Bugün ,Pakistan , Hindistan ,Afganistan, Balkanlar gibi coğrafyalarda İslam dininin yayılması Türkler sayesinde olmuştur. Türkler İslam dininin daha çok Sünni- Hanefi ekolünü benimsemişlerdir. (Hanefi mezhebine Türk mezhebi de denmektedir.) Sünni İslam anlayışı yaymak ve korumak için mücadele etmişlerdir. (Nizamül- Mülk'ün açmış olduğu Nizamiye medreselerinin amacı Sünni İslam anlayışını korumak ve geliştirmekti.)

Türkler arasında Sufilik (Tasavvuf) anlayışı da oldukça gelişmiştir. Sufilik hareketi sonucunda birçok tarikat ortaya çıkmıştır. Bunların başlıcaları ; Rifailik, Kadirilik, Kübrevilik, Yesevilik, Ekberilik tir. Bunlardan Yeseviliğin kurucusu bir Türk - İslam alimi olan Hoca Ahmet Yesevi 'dir. Hoca Ahmet Yesevi İslam Dini nin Türkistan'da (Orta Asya) yayılmasında çok önemli bir role sahiptir. Bugün dahi Türkistan'da Hoca Ahmet Yesevi ,bütün Türk boyları tarafından kutsal kabul edilmektedir.

EKONOMİK HAYAT

Türk - İslam Devletlerinde ekonomik hayat Büyük Selçuklu Devleti zamanında büyük bir gelişme gösterdi. Ticaret yolları üzerine "Hanlar" ve " kervansaraylar" inşa edildi.

Türk - İslam Devletlerinde ülke toprakları yönetim bakımından dört ayrı bölüme ayrılmıştı. Bunlar;

a.Has Toprakları: vergi gelirleri Sultan'a ait topraklardır.

b. İkta Toprakları :Gelirleri, Hizmet ve maaş karşılığı olarak kumandanlara ,askerlere ve devlet adamlarına bırakılan topraklarıdır. (İkta sahibi olan devlet adamı veya komutan belirli sayıda devlete asker yetiştirmek zorundaydı.)

c. Mülk Toprakları : Kişilere ait topraklardır. Sahibi toprağı istediği gibi kullanma hakkına sahiptir.

d.Vakıf Toprakları : Okul, hastane gibi sosyal kurumların ihtiyaçlarını karşılamak için devlet tarafından bu kurumlara verilen topraklardır.

Timur Devleti zamanında Tarım ve ticaretle uğraşanlardan alınan vergiye "tamga" adı verilmiştir.

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİNDE KÜLTÜR VE MEDENİYET

DİL VE EDEBİYAT

Karahanlı Devleti'nde resmi dil Türkçe idi. Resmi yazılar Uygur alfabesi ile yazılıyordu. Karahanlı Devleti'nin bu milli kimliği sayesinde bu dönemde Türk kültürü oldukça gelişmiş ve Türk kültürü açısından çok önemli olan birçok eser yazılmıştır. Gaznelilerde ve Büyük Selçuklu Devleti'nde ise durum biraz daha farklı idi. Bu devletlerde bilim dili Arapça idi. Resmi dil olarak ta Farsça kullanılıyordu. Halk ise Türkçe konuşuyordu . Bu dönemlerde Türk kültür tarihi için önem taşıyan belli başlı eserler şunlardır.

a. Divan-ı Lügat-it Türk -Kaşgarlı Mahmut : Türkçe 'nin zengin bir dil olfuğunu göstermek ve Araplara Türkçe öğretmek amaci ile yazılmış bir eserdir.

b. Şehname- Firdevsi

c. Divan-ı Hikmet- Hoca Ahmet Yesevi

d. Edip Ahmet - Atabet'ül Hakayık

e. Yusuf Has Hacip - Kutadgu Bilig

Moğollar kültür ve medeniyet alanında Türklerden önemli ölçüde etkilenmişlerdir. Bu dönemde Çağatay lehçesi bütün Orta Asya da etkinliğini arttırmıştı. Timur Devleti döneminin en ünlü yazar ve şairi "Ali Şir Nevai"dir. Ali Şir Nevai , Türkçe'nin Farsça dan üstün bir dil olduğunu göstermek amacı ile "Muhakemat el Lugateyn " adlı bir eser yazmıştır. Babür Şah'ta Çağatay lehçesi ile şiirler yazmıştır. Özbek Hanlıklarından Hive Han'ı "Ebu'l Gazi Bahadır Han"ın yazmış olduğu "Secere-i Türki " ve " Secere-i terakkime "dönemin ünlü diğer eserleridir.

BİLİM

Karahanlılar döneminde Türkistan'da bulunan Semerkant, Buhara, Kaşgar gibi şehirler önemli bilim ve sanat merkezleri olmuştu. Büyük Selçuklu Devleti döneminde açılan Nizamülmülk medreseleri de İslam medeniyetinde büyük öneme sahiptir. Türk- İslam Devletlerinde yetişen önemli bilim adamlarından bazıları şunlardır;

a. Farabi- Felsefe

b. Biruni - Matematik

c. İbn-i Sina -Tıp

d. Barani- Trigonometri

e. Uluğ Bey- Astronomi

f. Ali Kuşcu- Astronomi

SANAT

Türk -İslam Devletlerinde gelişen başlıca sanat dalları, çinicilik, minyatür, tezhip, ebru, süsleme, hat, oymacılık, kakmacılık ve mimaridir.

YouTube tariheglencesi

Kanalıma abone olup, destek olabilirsiniz.